

PROJE BAŞVURU FORMU

Projenin Başlığı	Türkiye'nin Coğrafi Bölgelerinden Örneklenen Geleneksel Dokumaların Giysiye Dönüşüm Süreci
Proje Yürütücüsü	Doç. Safiye SARI
Birim/Bölüm/ABD (1)	Güzel sanatlar Enstitüsü/ Heykel - Anasanat Dalı/ Plastik Sanatlar - Sanat Dalı - Sanatta Yeterlilik Programı
Araştırmacı(lar)	Betül ELİBOL
Proje Türü	Tez Projesi, Sanatta Yeterlik (SYT)
Proje Grubu	☐ Fen ve Mühendislik Bilimleri ☐ Tıp ve Sağlık Bilimleri ☒ Sosyal Bilimler

(1) Proje yürütücüsünün görev yaptığı birim, bölüm ve anabilim dalı belirtilmelidir.

1. ÖZET ve ANAHTAR KELİMELELER: Projenin kapsamı, yöntemi, konunun özgün değeri ve beklenen sonuçlar kısaca belirtilmelidir. Proje özetinin 150-250 kelime arasında olması beklenir.

Araştırmanın amacı; Türkiye'nin yedi bölgesinde yer alan geleneksel el dokumalarının incelenerek tasarım bağlamında değerlendirilmesidir. Çalışmada; İç Anadolu, Karadeniz, Marmara, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yer alan geleneksel el dokumaları incelenmiştir. İnceleme konusunun kapsamının geniş olması sebebiyle saha çalışması iki bölüme ayrılmıştır. I. Saha çalışmasında; İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara bölgeleri, II. Saha çalışmasında ise Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yer alan geleneksel el dokumaları araştırılmış her iki saha çalışmasından elde bulgular, araştırmanın uygulamalı atölye süreçlerine kaynaklık etmiştir. Araştırma da tarama modellerinden "örnek olay inceleme" yöntemi kullanılmıştır. Tarama modeli; "yedi coğrafi bölgeden seçilen dokumaların tespit edilmesinde, örnek olay incelemesi ise saha çalışması yapılan her bir geleneksel el dokumasının teknik ve tasarımsal özelliklerinin belirlenmesinde kullanılmıştır. Araştırmada 'yapıt merkezli yaklaşım' kuramı çerçevesinde hipotezler geliştirilmiştir. Araştırmanın bulgularından çıkan en önemli sonucu; Türk kültürünün önemli unsurlarından biri olan geleneksel el dokumalarının giderek zayıfladığı hatta bazı dokumaların ve motiflerinin de kaybolmaya yüz tuttuğudur. Araştırmanın sonuçlarına yansıyan bir diğer bulgu ise kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el dokumalarının form, motif ve desen özelliklerinin giysi tasarımı yolu ile sürdürülebilirliğinin sağlanabilirliğidir.

Anahtar Kelimeler: Giysi tasarımı, geleneksel dokuma, yedi bölge, Türkiye, koleksiyon

2. AMAÇ / GEREKÇE: Önerilen projenin amacı ve gerekçesi açıkça yazılmalıdır.

Uygulamalı olarak yürütülmesi planlanan bu projede geleneksel dokumalar incelenerek, tasarım bağlamında değerlendirilmiştir. Yedi bölgeden seçilen yedi örnek dokumanın ele alınması, seçilen bölgelere gidilerek dokuma aşamalarının görsellerle desteklenmesi, dokumaların hazırlanması ve giysilere dönüşüm süreci, projenin yöntemsel süreçlerini oluşturmaktadır. Projenin amacı; Türkiye'nin yedi bölgesinde yer alan ve her biri kendi bölgesinin örnekleminde olan geleneksel el dokumalarının, bir koleksiyon dâhilinde giysi tasarımı süreçlerine dönüştürülmesidir. Koleksiyonda "sürdürülebilirlik" teması, hem bölgelere has dokumaların korunup yaşatılması hem de geleneğin gelecek nesillere aktarılması düşüncesine hizmet etmesi açısından seçilmiştir.

Araştırma da sanat kuramlarından 'yapıt merkezli yaklaşım' kuramı esas alınmıştır. Bu kurama göre:

“çözümlenen yapıtın odağında sanatçı değil yapıt vardır. Sanat yapıtına, yapıttaki biçime, düzene, kurguya öncelik veren bir çözümleme yöntemidir. Yapıttaki biçim bu yaklaşımda temeldir. Biçimin örüntülerinin herhangi bir etkiye kapılmaksızın araştırılmasıdır. Yapıtta sunulan örüntülerin ilişkileri, biçimin bağlamı, niteliği ve önemi irdelenir. Yapıttaki estetik üzerinde, yapı üzerinde anlamı arayan, yapısal bağları irdeleyen bir yaklaşımdır” (Dabney, 2002: 102).

3. KONU ve KAPSAM: Önerilen projenin konusu ve kapsamı net olarak tanımlanmalı; amaç ile ilişkisi açıklanmalıdır.

Her toplum, üzerinde yaşadığı coğrafyanın kültürel mirasını taşımakta ve bunu kendinden sonraki nesillere aktarmak için çaba göstermektedir. Toplumların geçmişte yaşayıp geliştirdiği geleneksel değerlerinin bir yansıması olan kültür, tarihi ve sosyal olgularıyla zengin ve köklü bir geçmişin izlerini barındırmaktadır. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan geleneksel el dokumaları da tarihi uzun bir geçmişe sahip ‘Türk kültürünün’ bir uzantısıdır. Bu bağlamda kültürel öğeler; toplumsal yaşamın, halk kültürünün izlerini taşırlar. Geleneksel yapılar toplumun giyim kuşamını etkilemekte, el dokumalarından yapılan giysiler kendi yöresi ile birlikte anılmaktadır. Her yöreye özgü olan bu dokumalar; kendi içinde farklı özellikler barındırırlar. Hammaddeleri, tezgâh biçimleri, desen ve motif özellikleri, kullanım şekilleri bu dokumaları birbirinden ayıran en önemli özellikler arasındadır.

Kültürel öğelerin sanata ilham vermesi düşüncesi yeni değildir. Pek çok sanatçı sanatın her dalında sanattan ilham alarak eser yapmışlardır. Sanatın bu çok dilli kullanımında kültürle olan yakın ilişkisinin büyük önemi bulunmaktadır. Çünkü sanat kültürdür ve çoğu bakımdan da kültürden beslenmektedir. Kültür, “bir milletin kendine ait dil, ahlak, hukuk, din, estetik, ekonomi, bilim, düşünce ve sanatının uyumlu bir bütünüdür” (Coşkun, 2012: 839). Kültürün sanat yoluyla aktarımı; kültürel öğelerin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılmasında etkili bir yöntemdir.

Çalışmada; Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan geleneksel el dokumalarının; materyal, hammadde, tezgâh özelliği, dokuma türü, desen özelliği, motif alt yapısı açılarından özellikleri, her biri kendi bölgesi özelinde ayrı ayrı incelenmiştir. İnceleme konusu olarak saha çalışmalarına yansıyan her özellik/unsur, çalışmanın atölye uygulamalarında geçen giysi koleksiyonuna ilham kaynağı olmuştur.

Geleneksel el dokumalarının görsel bir dil kullanılarak giysi tasarımlarına aktarılması konusu, kapsam olarak oldukça geniştir. Bu bakımdan araştırmanın bulgularından sağlıklı sonuçlar elde edebilmek amacıyla saha çalışması iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Her iki aşamanın evrenini Türkiye de dokunan ve Türk kültürüne ait geleneksel el dokumaları oluştururken, araştırmanın örneklemi ise İç Anadolu, Karadeniz, Marmara, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yer alan ve atkı ya da çözümlü ipliğinde pamuk olan geleneksel el dokumaları oluşturmuştur. Sanatın bir araç olarak kullanıldığı çalışmanın temel alt yapısı, tasarım üzerine kurgulandığı için yapıt merkezli yaklaşım kuramı tercih edilmiş, sanat nesnesi olarak da özgün bir giysi koleksiyonunun hazırlanması ile sınırlandırılmıştır.

Koleksiyonda kullanılan doğal kumaşlar; hem ekolojik duyarlılık hem de toplumlara özgü kültürel birikimlerin sonraki kuşaklara aktarılması düşüncesine hizmet etmektedir. Tasarımsal öğelerin bu süreçte yer alması; giysinin formu, strüktürü, dokusu, rengi, dengesi gibi kavramlarının üzerinde durulması, yapılacak giysi uygulamalarını görsel ve tasarımsal bağlamda güçlendirmektedir.

Proje üç aşamada gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bu aşamaların konu ve kapsamı aşağıda verilmiştir.

I. Ve II. aşama da; Türkiye’nin yedi bölgesine ait geleneksel el dokumalarının tespitine yönelik saha çalışmaları; projenin kuramsal alt yapısını oluşturması kapsamında ele alınmıştır.

III. aşama da; saha çalışmalarından elde edilen ve her biri ait olduğu bölgeyi temsil eden geleneksel el dokumalarının tasarımsal süreçlere dâhil edildiği çalışmalar; projenin uygulamalı alt yapısını oluşturması kapsamında ele alınmıştır.

4. LİTERATÜR ÖZETİ: Proje konusu ile ilgili alanda ulusal ve uluslararası literatür taranarak, özet bir literatür analizi verilmelidir. Bu analizde, önerilen araştırma konusunun literatürdeki önemi, arka planı, bugün geline durum, yaşanan sorunlar, eksiklikler, doldurulması gereken boşluklar vb. hususlar açık ve net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Literatür değerlendirmesi yapılırken ham bir literatür listesi değil, ilgili literatürün özet halinde bir analizi sunulmalıdır.

Araştırmanın hipotezlerine kaynaklık eden bazı akademik çalışmalara aşağıda yer verilmiştir:

A. Türk dokuma kültürü ve günümüze yansımaları konusunda ulaşılan bazı kaynaklar

1. Akpınarlı ve Üner (2019)'e göre; *"geleneksel dokumalar yöreye anlam katan, görsel zenginlik kazandıran kültürel değerlerdir. Bu dokumaların yeni anlayışlarla değerlendirilmesi, var olan yöresel değerlerin ortaya çıkarılması ve üretiminin sürdürülebilirliğinin devamı için önem arz etmektedir. Giyinme olgusu geliştikçe insanlar, bulundukları yörenin kültürel kimliğini ürettiği ürünlere yansıtmayı başarmıştır. Her yörenin kendine özgü dokumaları bu duruma bir örnek teşkil etmektedir"* (Akpınarlı ve Üner, 2019: 134).
2. Sari (2017), "Kimlik - Etnik Kimlik Üzerinden Zengin Bir Tasarım Dilinin İnşası" başlıklı yayınında giyim kültürünü; "toplumların sosyal ve kültürel yapısını etkileyen en önemli toplumsal disiplinlerden biri" olarak tanımlamış ve bu doğrultuda giysilerin "toplumların sosyal ve kültürel yapısında önemli bir yer tuttuğunu" (Sari, 2017: 515) ifade etmiştir.
3. Neşe Yaşar Çeğindir 100 soruda Giysi Mimarisi isimli kitabında; "bir giysinin sanatsal bir bakışla tasarlanması, sanat ve moda açısından etkili bir tavır ortaya koymaktadır. Bir tasarımın hangi amaç için oluşturulduğunun cevabı, tasarımın sanat unsuru olarak ne ifade ettiğinin ve öne çıkarılacak değerinin de yanıtıdır" (Çeğindir, 2020:7) diyerek tasarım ve sanat işbirliğini örneklemiştir.
4. İvgin ve Akpınarlı(2017), artık dokuma sanatının canlılığının, tazeliğinin kalmadığına vurgu yaparak "günümüzde teknolojik gelişmeler, yeni ticaret yolları, köyden kente göçün artması, el sanatlarına verilen önemin azalmasına sebep olmuş, bu da el dokumacılığının gerilemesine sebep olmuştur" (Akpınarlı ve İvgin, 2017: 32) ifadesini kullanmıştır. Erdoğan (2018) da "Kastamonu Kültürü 2" isimli kitabında "atıl durumda çok fazla dokuma tezgâhının bulunduğunu" ifade ederek "artık geline son noktada el dokumacılığına giderek rağbetin azaldığını" (Erdoğan, 2018: 78) ifade etmiştir.

B. Dokumanın giysiye uyarlanması hakkında ulaşılan bazı kaynaklar

1. Arık (2019), "Türk Dokumacılık Sanatında Nar Motifi" konulu araştırmasında nar motifini ele almış, Deniz (2010), "Anadolu-Türk Halı ve Düz Dokuma Yaygılarında Bazı Motiflerin İsimlendirilmesi" çalışmasında halı ya da düz yaygılarda kullanılan motifleri ve isimlerini incelemiş, Uzgidim (2017), "Türk Dokuma Sanatında Çift Başlı Kartal Figürü" çalışmasında; geleneksel el dokumalarının motif alt yapısını değerlendirmiş ve çift başlı kartal motifi özelinde araştırmasını tamamlamıştır. Konuyla ilgili literatürde geçen benzer kaynakları çoğaltmak mümkündür. Görüldüğü üzere konunun geleneksel motif alt yapısında ele alınarak araştırıldığı kaynak sayısı oldukça fazladır.
2. Yılmaz ve Kaya Durmaz (2012), "Feretiko'nun Giysi Tasarımlarıyla Canlanması" adlı çalışmasında geleneksel feretiko bezinden giysi tasarımları çizmiş ancak herhangi bir uygulamaya çalışmasında yer vermemiştir. Benzer bir çalışma da "Kolan Dokumanın Giysi Tasarımında Kullanılması" başlığı altında Yüceer Aslan (2014) tarafından yapılmıştır. Çalışma da kolon dokuma tekniği anlatılmış ve 1 adet örnek çalışma üzerinden konu somutlaştırılmıştır.

- Arık, S. (2009). Türk Dokumacılık Sanatında Nar Motifi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:6 Sayı:1 Yıl: 2009
- Akpınarlı, F., İvgin, N. (2017). 1. Ankara'nın Kültürel Mirası. T.C. Ankara Valiliği Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü.
- Akpınarlı, H. F. ve Üner, İ. (2019). "*Geleneksel Tekstillerin Özellikleri Ve Çeşitleri*", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı 34, Denizli, s.133-145.
- Çeçindir, N.(2020). *100 Soruda Giysi Mimarisi* (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Deniz, B. (2010), Anadolu-Türk Halı ve Düz Dokuma Yaygılarında Bazı Motiflerin İsimlendirilmesi, Akdeniz Sanat Dergisi.
- Sari, S.(2017). *Kimlik - Etnik Kimlik Üzerinden Zengin Bir Tasarım Dilinin İnşası*, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12/13, p. 507-530
- Erdoğan, A. (2018). *Kastamonu Kültürü 2*.
- Uzgidim, S. (2017). Türk Dokuma Sanatında Çift Başlı Kartal Figürü, Art Sanat Dergisi
- Yılmaz, S., L. Kaya Durmaz (2013). "Feretiko'nun Giysi Tasarımlarıyla Canlanması", AKDENİZ SANAT DERGİSİ, 2013, Cilt 6, Sayı 12
- Yüceer Aslan, H. (2014). "Kolan Dokumanın Giysi Tasarımında Kullanılması", Year 2014, Volume 7, Issue 14, 123 - 139, 01.12.2014

SONUÇ:

Yukarıda verilen literatür çalışmalarından da anlaşılacağı üzere; geleneksel el dokumaları, her bölgenin kendi inancını, töresini, iklimini ve yaşam biçimini ortaya koyan önemli bir kültür mirasıdır. Bu kültür mirasının; korunması, yaşatılması ve belgelendirilerek gelecek kuşaklara aktarılması, kültürün sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir. Ancak literatürde araştırması yapılan kaynaklarda konunun uygulamalı olarak değerlendirildiği, amacın ise kültürel aktarıma hizmet ettiği kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan, teklifi yapılan proje önerisi hem kapsam bakımından geniş hem de saha çalışmalarından elde edilen bulguların atölye ortamında değerlendirilerek uygulamalı aşamalarla desteklenmesi yönüyle diğer araştırmalardan **farklıdır**.

Giysi tasarımının bir araç olarak kullanıldığı bu araştırma projesinde amaç: geleneksel el dokumalarının giysi tasarımı bağlamında değerlendirilerek kullanılabilirliğinin artırılmasıdır. Böyle bir uygulama metodu ile giysinin popüler olması yönü ilişkilendirilerek oluşturulacak giysi koleksiyonu ile tasarımın kavramsal çerçevesi genişletilmiş olacaktır. Bu da literatürün arka planında oluşturulacak analiz ve yöntemlerin gelişmesine imkan sağlayacak ve konunun farklı açılardan desteklenerek incelenmesini sağlayan literatür eksikliğini de kapatacaktır.

Tüm bu yönleriyle proje; konu, kapsam, amaç, yöntem ve etki alanı bakımından **literatürde benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır**. Olanların ise konuya teknik açıdan yaklaştıkları, uygulama ile teorik bilgiyi somutlaştıramadıkları gözlemlenmiştir. Kapsam olarak tek bir geleneksel dokumanın temel alınarak incelendiği birkaç çalışmaya rastlanmıştır. Çalışma bu yönüyle hem bilimseldir hem de araştırmanın kuramsal bilgilerine uygulamalı atölye çalışmaları ile desteklenmesi yönüyle de özgün ve sanatsaldır. Çalışma tüm bu yönleriyle literatür de görülen eksikliği de kapatacağı düşünülmektedir.

5. ÖZGÜN DEĞERİ: Araştırmanın dayandığı hipotez(ler) açıkça ortaya konulmalı ve proje konusunun bilgi birikimi içindeki yeri, hangi boşluğu dolduracağı belirtilmelidir. Önerilen yeni teknoloji, yöntem veya kuramın literatüre nasıl bir katkı sağlayacağı açıklanmalıdır.

Türklerde çok eski çağlardan beri dokuma sanatının gelişmiş olduğu yapılan tarihsel ve arkeolojik çalışmalardan anlaşılmaktadır. Orta Asya'nın çeşitli yerlerinde yapılan arkeolojik çalışmalar sırasında bulunan kumaşlardan, ipeklilerin Çin'den getirildiği ileri sürülmekteyse de yünlü ve özellikle üzeri yün ipliğiyle applike edilmiş keçe parçalarının Türklere ait olduğuna kesin gözüyle bakılmaktadır (Yüceer Aslan, 2014).

Türk dokuma sanatının seçkin örneklerini sunan birçok el dokuması; "Türk insanının ince sanat zevkini, estetiğini duygusallığını, hoşgörüsünü, pratikliğini üretmiş olduğu el sanatları ürünleri ile ortaya koymuştur. Böylece çok zengin ve değerli sanat eserlerine sahip olmuştur. Sahip olduğu bu sanat eserlerini her geçen gün özenle geliştirerek zenginleştirmeye devam etmiştir. (Yazıcıoğlu, Y. Zeynep T. 1997: 1).

Gelenek ve göreneklerimizin köklü bir geçmişini sunan bu dokumalar, maddi kültür varlığımızın en değerli belgeleridir. Bu belgeler aynı zamanda Türk toplumunun estetik ve sanatsal özelliklerini, kapsamlı bir biçimde tanıma konusunda da oldukça önemli bilgiler sunmaktadır. Giyimin ana unsuru olan dokumalar, doku özelliği, desen ve işleme zenginliği yönünden de özgün giysi tasarımlarının kimi unsurlarında kullanımı açısından ayrı bir öneme sahiptir. Bugün toplumsal kodları içinde barındıran geleneksel el dokumaları, giysi tasarımcısı için zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Bir giysi tasarımının yapılabilmesi için tasarımcı da; hayal gücü, sezgi, bilgi-beceri ve tecrübenin yanı sıra belirlenmiş bir konudan yola çıkarak, belli bir düşünceyi sanat yönü güçlü, özgün ve yaratıcı giysi koleksiyonlarına dönüştürmesi beklenmektedir.

Proje önerisiyle; Türk kültüründe önemli bir yer tutan geleneksel el dokumaları, Türkiye'nin yedi bölgesinde ayrı ayrı incelenecek ve geleneksel bir dokumaya tasarımsal bir düzlemde bakılarak yeni-özgün ve sanat yönü güçlü bir giysi koleksiyonu oluşturulacaktır. Araştırmanın sınırlarını belirleyen yedi bölgeden seçilen yedi örnek dokumanın aynı çalışma da yer alması literatür açısından yeni ve farklı bir kaynak olarak görülmektedir. Tasarımların kapsül bir koleksiyonda toplanması ise tüm bu bölgeler de yer alan ve neredeyse kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el dokumalarının tek bir koleksiyonda sunumuna olanak sağlayacaktır. Çalışmanın genel amacı, kapsadığı alan ve uygulamalı alandan çıkacak olan giysi koleksiyonu; projeye özgün bir değer katmaktadır.

Proje aynı zamanda elde ettiği teorik bilgi ve belgelerle atölye ortamında yürütmeyi planladığı giysi koleksiyonu ile kendinden sonra yapılacak araştırmalara da temel alt yapı sunacaktır.

Çalışma; incelemesini yaptığı literatür kaynakları ile "yapıt merkezli yaklaşım" kuramı temelinde ulaşılan hipotezleri şunlardır:

H1: İç Anadolu, Karadeniz, Marmara, Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerine ait geleneksel el dokumalarının tür, malzeme, motif, desen ve form bakımından birbirleriyle anlamlı bir ilişkisi vardır.

H2: Yedi bölgeye ait geleneksel el dokumalarının tespit edilerek gelecek kuşaklara aktarılması ile kültürün devamlılığı /sürdürülebilirliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6. YAYGIN ETKİ/KATMA DEĞER: Projenin gerçekleştirilmesi sonucunda bilimsel birikime, ulusal ekonomiye ve toplumsal refaha yapılabilecek katkılar ve sağlanabilecek yararlar tartışılmalı, elde edilmesi umulan sonuçlardan kimlerin ne şekilde yararlanabileceği belirtilmelidir.

Bu çalışmada kullanılan el dokuması kumaşlar geleneğin devam ettirilmesi açısından önem arz etmektedir. Bölgesel olarak kültürel bir birikimin simgesi olarak görülen bu el dokuması kumaşlar, yaşanan pek çok olumsuz sebepten dolayı zarar görmüş hatta birçoğu günümüze kadar varlığını sürdürememiştir. Anadolu Türk kadınının geçmişine baktığımızda, gelenek, görenek ve dinsel inanışlarının giyim kültürünü etkilediği bilinmektedir. Bu kültür bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Giyimin bu denli zengin bir kültüre sahip olması, giysinin ana unsuru olan dokuma kumaşların da zengin bir türsel çeşitliliğe sahip olmasına imkân sağlamıştır.

Araştırma sahası içerisinde bulunan Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu, Karadeniz, Marmara, İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerin de yer alan geleneksel el dokumaları, yaygın etki bakımından oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Projenin gerçekleştirilmesi halinde başta dokumacılıkla uğraşan kişilerin veyahut bunu geçim kaynağı olarak gören çalışan kesimin sektörel bazda canlanmasına sebep olacaktır. Çalışma aynı zamanda bu bölgelerin turistik tanıtımlarına da fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın en önemli bilimsel ve uygulamalı çıktısı olan giysi koleksiyonu ile giysi tasarımlarına günümüz popüler kavramlarından biri olan "moda" kavramı üzerinden bakılacak ve geleneğin sürdürülebilirliği bağlamında ise bu formların gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Böylece tarihsel bir öneme sahip dokuma kumaşların giysi koleksiyonunda kullanımı ile bölgelerin kültürel ve sanatsal özelliklerini taşıyan kumaşların tarihsel devamlılığı da sağlanmış olacaktır. Bu da söz konusu bölgelerin hem ekonomilerinin canlanmasına hem de bölgesel tanıtımlarına katkı sunacaktır.

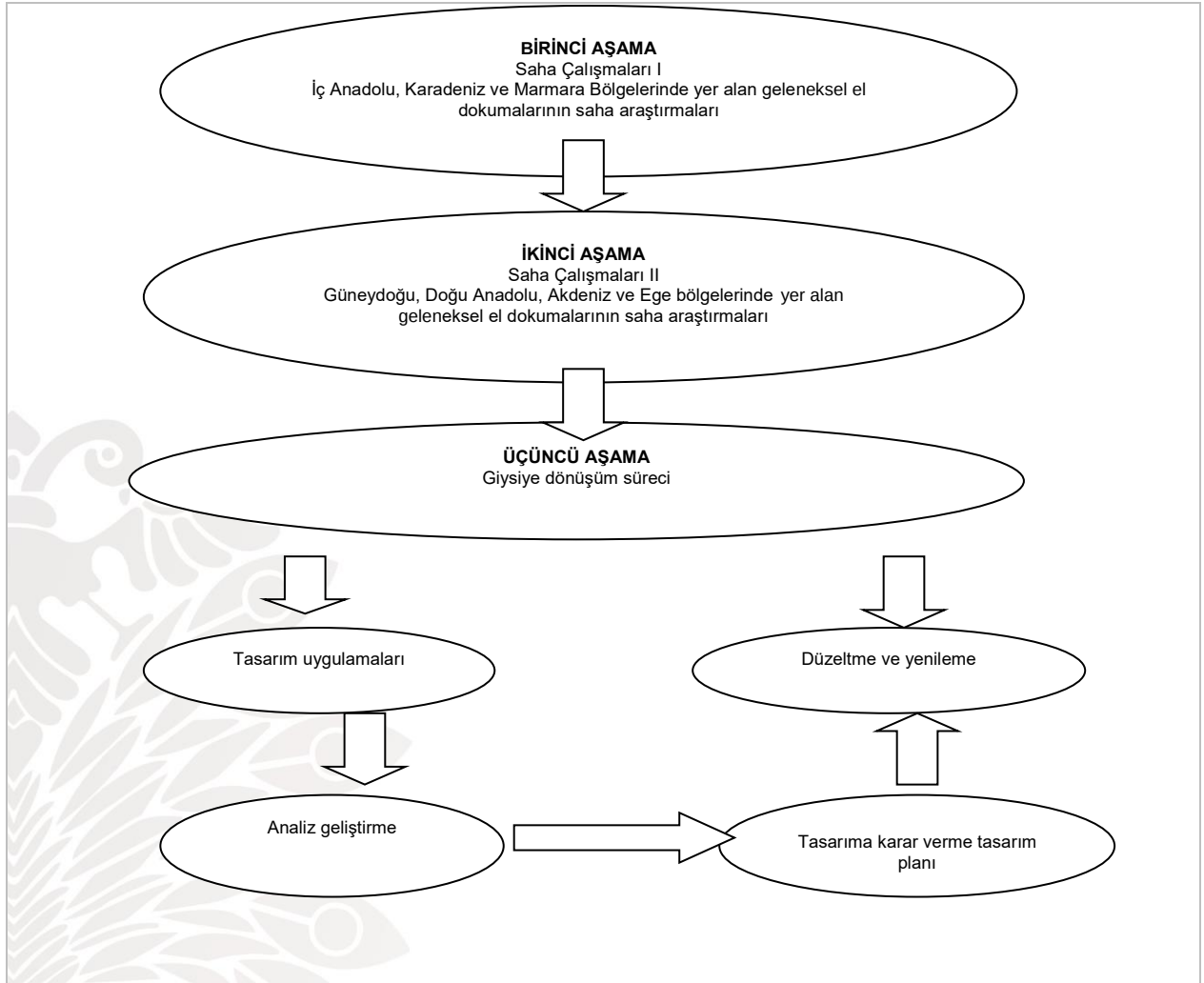
7. YÖNTEM: Araştırmanın amaç ve kapsamı ile uyumlu olarak, incelenmek üzere seçilen parametreler sıralanmalıdır. Bu parametrelerin incelenmesi için uygulanacak yöntem ile kullanılacak materyal ayrıntılı bir şekilde tanımlanmalıdır. Yapılacak ölçümler (ya da derlenecek veriler), kurulacak ilişkiler ayrıntılı biçimde anlatılmalıdır. (*)

Araştırma da tarama modellerinden "örnek olay inceleme" yöntemi kullanılmıştır. "Tarama; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır" (Karasar,2020: 109). Örnek olay modeli ise "evrendeki belli bir ünitenin kendi ve çevresi ile olan ilişkilerinin derinlemesine incelendiği bir tarama modelini tanımlamak için kullanılmaktadır" (Karasar,2020: 109).

Projenin araştırma yöntemine bağlı olarak 'işlem basamakları' ile bu basamaklarda kullanılacak yöntem ve tekniklerin ayrıntılı olarak incelendiği akış şeması aşağıda yer verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN MODELİ AKIŞ ŞEMASI

(*) Doğrudan insan veya hayvanlar üzerinde yapılacak çalışmalar için ilgili birimden etik kurul onay kararının alınması zorunludur. Detaylı bilgi Uygulama Esasları ve Araştırmacı Bilgilendirme Kılavuzu dokümanında verilmiştir.

8. KURUMUN ARAŞTIRMA OLANAKLARI: Bu bölümde projenin yürütüleceği birimlerde ve Üniversitemizde var olup projede kullanılacak olan altyapı olanakları belirtilmelidir.

Kurumun altyapı olanakları şunlardır.

Kurum bünyesinde; tasarım ofisi, dikim atölyesi, çok amaçlı tasarım atölyesi ile kalıp stüdyosu bulunmaktadır.

9. BAŞARI ÖLÇÜTLERİ: Hangi süreçlerin/işlemlerin, ne ölçüde gerçekleştirilmesi durumunda projenin tam anlamıyla başarıya ulaşmış sayılabileceği belirtilmelidir. Bu ölçütler açık olarak sıralanmalı, her birinin önem derecesi açıklanmalı, tümünün gerçekleştirilememesi durumunda, projenin başarı oranının belirlenmesine yardımcı olabilecek ipuçları verilmelidir.

Proje önerisinin yürüyen proje olması halinde; tüm projeyi riske atacak düzeyde olmayan kısıtlı bazı alanlar da yaşanabilecek durumlar ile bu durumlar karşısında alınacak tedbirler, araştırma modelinin akış şemasında verilen işlem basamaklarına göre sırasıyla aşağıda belirtilmiştir.

BİRİNCİ AŞAMA: Saha Çalışmaları I (İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara Bölgelerinde yer alan geleneksel el dokumalarının saha araştırmaları)

Projenin I. Saha çalışmasının yürütüleceği bu aşama da; İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara Bölgelerinde yer alan geleneksel el dokumalarının saha araştırmaları yapılacaktır. Bu aşamanın en önemli başarı ölçütü; atkı ya da çözgüde pamuk ipliğinin olduğu bir geleneksel dokumanın tespit edilmesidir. Bu aşama da projenin tam anlamıyla başarıya ulaşmasında her hangi bir risk/sorun ön görülmemektedir. Çünkü örneklem olarak seçilen el dokumasını diğer dokumalardan ayıran en önemli belirteç olan "pamuk" materyali I. saha çalışmasına başlanmadan önce tespit edilmiştir. Bölgelerin zengin dokuma alt yapısına bakacak olursak projenin bu aşamasında her hangi bir sorun beklenmemektedir. Projenin başarısına katkısı % 2'dir.

İKİNCİ AŞAMA: Saha Çalışmaları II (Güneydoğu, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yer alan geleneksel el dokumalarının saha araştırmaları)

Projenin II. Saha çalışmasının yürütüleceği bu aşama da; Güneydoğu, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yer alan geleneksel el dokumalarının saha araştırmaları yapılacaktır. Bu aşamanın en önemli başarı ölçütü atkı ya da çözgüde pamuk ipliğinin olduğu bir geleneksel dokumanın tespit edilmesidir. Bu aşama da projenin tam anlamıyla başarıya ulaşmasında, projenin birinci aşamasında olduğu gibi her hangi bir risk/sorun ön görülmemektedir. Çünkü örneklem olarak seçilen el dokumasını diğer dokumalardan ayıran en önemli belirteç olan "pamuk" materyali, I. saha çalışmasına başlanmadan tespit edilmiştir. Bölgelerin zengin dokuma alt yapısına bakacak olursak projenin bu aşamasında her hangi bir sorun beklenmemektedir. Projenin başarısına katkısı % 2'dir.

ÜÇÜNCÜ AŞAMA: Giysiye dönüşüm süreci

Projenin tasarım uygulamalar kapsamında; analiz geliştirme, tasarıma karar verme, tasarımı planlama ve düzeltme ile yenileme adımlarının yürütüldüğü bu aşamada, tasarımların atölye uygulamalarının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda atölye uygulama faaliyetleri aşağıda verilen sıraya göre yapılması planlanmaktadır. Bunlar:

1. Tasarım araştırmalarının yapılması-koleksiyon süreci (tasarlama → çizme / eskiz hazırlama),
2. Kültürel simgelerin/kodların yüzey uygulamalarının yapılması (malzeme, doku ve renk etütleri),
3. Strüktür, form, süsleme adımlarının hazırlanması,
4. Tasarımın son haline karar verme,
5. Koleksiyonu oluşturan parçaların kalıp işlemlerinin yapılması,
6. Koleksiyonu oluşturan parçaların dikim işlemlerinin yapılması,

7. Koleksiyonu oluşturan parçaların bitim/son işlemlerinin yapılmasıdır.

Koleksiyonu oluşturan işlem basamaklarının yürütüleceği bu aşama için ön görülen en önemli sorun; malzeme temininde yaşanabilir. Böyle bir durumda malzeme araştırmacı tarafından el tezgâhında dokunarak elde edilecektir. Tezgâh genişliğine göre kumaş eni hesaplanacak, elde edilen kumaşlar koleksiyonu oluşturan parçaların kimi unsurlarına yansıtılacaktır. Anadolu da yürütülen bölgesel bazlı dokuma ve tezgâh sayısı düşünüldüğünde bu olasılık da projeyi sekteye uğratacak boyutlar da olmadığı görülmektedir. Projenin başarısına katkısı % 8'dir.

10. PROJEYİ DESTEKLEYEN DİĞER KURULUŞLAR: Projenin başka bir kuruluş tarafından desteklenip desteklenmediği belirtilmelidir.

Projeyi destekleyen bir diğer kuruluş/kuruluşlar bulunmamaktadır.

11. BÜTÇE KALEMLERİ GEREKÇESİ: Talep edilen parasal desteğin her bir kalemi için ayrıntılı gerekçe verilmelidir. Benzer nitelikte olan düşük bedelli kimyasal veya kırtasiye gibi ortak kullanım amacına sahip tüketim malzemeleri gruplanarak ortak gerekçelendirilebilir.

PROJE ÖNERİSİNİN BÜTÇE KALEMLERİ

1. **Demirbaş:**

Bilgisayar: 9.440,00 ₺

KULLANIM GEREKÇESİ: Literatür taraması, elde edilen kaynakların dökümanite edilmesi, saha çalışmalarında arşiv taraması, giysi tasarım süreçlerinin tasarım, kalıp, dikim, tanıtım ve sergileme aşamalarında kullanılacaktır.

2. **Yolluk Yevmiye Konaklama (Kongre Katılımı):**

5.000,00 ₺

KULLANIM GEREKÇESİ: Projenin yayın çıktılarının bilim ve sanat dünyasına duyurulması, konu ile ilgili makale hazırlanması/kongre katılım çalışmalarında kullanılacaktır.

3. **Projenin Toplam Bütçesi:**

Demirbaş: Yüzdesi: 65,37%, miktarı: 9.440,00 ₺

Yolluk Yevmiye (Kongre Katılımı): Yüzdesi, 34,62%, miktarı: 5.000,00 ₺

Bütçe Kalemlerinin Toplamı: 14.440,00 ₺

Seyahat dışındaki tüm harcama kalemleri için şartname dosyası ile proforma fatura veya teklif mektupları online başvuru sistemine eklenmelidir. Kabul edilen projeler için, şartname ve proforma fatura veya teklif mektuplarının asıllarının birime teslim edilmesi gereklidir.

